

Asunción Cesena Caparrós

Venjança i llei

*Rosa d'Or de la Pau de Narració Curta
dels Premis Castellitx*

ALGAIDA, 2018

Col·lecció Binària · Premis Castellitx · PC2018-N-R-0299-0238

© del text: Asunción Cesena Caparrós

© de l'edició: Ajuntament d'Algaida, 2018

Coberta, maquetació i disseny de la col·lecció: Bartomeu Salas Mascaró

Coordinació editorial: Bartomeu Salas Mascaró

Ajuntament d'Algaida

C/ del Rei, 6 · 07210 Algaida (Illes Balears)

Tel.: 971 12 50 76 · 971 66 56 79

ajuntament@ajalgaida.net

premiscastellitx@ajalgaida.net

biblioteca@ajalgaida.net

www.ajalgaida.net

Queden totalment prohibides, sense l'autorització per escrit dels titulars del copyright, qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació, total o parcial, d'aquesta obra.

Asunción Cesena Caparrós

Venjança i llei

*Rosa d'Or de la Pau de Narració Curta
dels Premis Castellitx*

ALGAIDA, 2018

ASUNCIÓN CESENA CAPARRÓS

Asunción Cesena (Barcelona, 1967), escriu des de fa un parell d'anys. Gran amant de la literatura, participa esporàdicament en certàmens literaris. Ha guanyat diversos primers premis, entre ells el *Terra de Fang* o el de *Tous* i ha publicat nombrosos relats en diferents antologies.

Amb *Venjança i llei*, s'endinsa en l'època gris de la Inquisició a Espanya, on una dona, per la seva condició femenina, no era habitual que sabés llegir ni tampoc escriure. La protagonista de la història, entestada en fer justícia, aprofita els seus coneixements per posar seny i ordre en un món pervers vedat pels homes.

Lluny de ser un text d'arrels feministes, l'autora descobreix les falsedats i els pecats que acumula certa gent de l'espècie humana.

Bona lectura.

La narració *Venjança i llei*, d'Asunción Cesena Caparrós, fou guardonada amb la Rosa d'Or de la Pau al XLII Premi Pere Mulet Cerdà de Narració Curta dels Premis Castellitx 2018. En foren jurats Pere Fullana Puigserver, Gabriel Janer Manila i Miquel Serra Oliver.

Venjança i llei

BREU SITUACIÓ HISTÒRICA

MALAUATS ANYS ELS DEL SEGLE XVIII, perquè les misèries són les mateixes que les patides el segle anterior. L'Imperi es desengruna i ja no és ni ombra del que era. Per acabar-ho d'adobar, l'Església hi posa cullerada en assumptes que res tenen a veure amb l'esperit i la salvació eterna. La Inquisició, lluny de les seves millors èpoques, necessita alimentar dia a dia el monstre que és ella mateixa, però ja no queden terres per expropiar ni fortunes per robar als pobres infeliços que són condemnats. Aquell negoci rodó que obtenia ajusticiant i quedant-se totes les seves pertinences, avui amb prou feines el poden aplicar. A les Terres Altes ja no hi queden jueus, ni morescos, ni falsos conversos, i les arquees d'aquells fanàtics amb sotana en són lo prova més evident.

A les comarques lleidatanes, propenses a boires i ombres, els dominics i altres ordes religioses es belluguen per trobar sospitosos, bruixes i gent poc devota per seguir esgarrapant beneficis com el anys enrere, quan es quedaven títols, diners i propietats de tots aquells a qui, amb qualsevol excusa, jutjaven i condemnaven en nom de Déu. Però ara, en temps de penúria, poca recompensa recapten i els seus actes de fe ja no són ni de lluny el cerimoniós esdeveniment que abans omplia l'esplanada de davant la catedral de Lleida. Malgrat tot, molt de respecte en tenen aquesta gent en sentir el nom de la Santa Inquisició, atès que no cal anar gaires calendaris enrere per veure que el record del Gran Inquisidor Torquemada, vingut de terres d'Aragó, va fer greus estralls per aquesta part de la geografia catalana.

Terres de Ponent, tardor de 1701.

El camí que va d'Almacelles a Lleida és ple de fang i de gent de mala estopa. El meu pare i jo amb prou feines traiem el cap per la finestreta del carruatge, perquè fa mitja por l'espectacle que s'aprecia. Tan punt la tarda se'n va, i venint com venim de Saragossa, fem parada a qualsevol fonda de mala mort, sabedor que avançar per aquest estret camí ni es sa ni prudent.

Per acabar-ho d'adobar, el meu progenitor no para d'escopir grolleries i bajanades sobre el trajecte que li ha tocat cobrir, a desgana, per fer de *notari del secret*, que és com ser el fiscal en un judici inquisitorial. De poder, i si no fos perquè és poc aconsellable negar-se a acatar les voluntats de l'Església, de bon grat s'hagués quedat a casa, escarxofat, ociós i amb baf d'aiguardent, però el destí ha volgut que fos la persona escollida per anar a jutjar a unes pobres desgraciades d'aquestes terres, i —repeteix— a desgana ha hagut d'agafar els patracols i posar-se en camí. Jo, mera comparsa de la seva voluntat, he assumit la meva tasca, que no és altra que la de dir sí a tot el que ell em mana i ordena.

Mut i sense mirar-li els ulls, he aguantat tots els impropis que ha deixat anar durant el trajecte, i només espero arribar a la capital del Segre per descansar i estirar les cames.

Jo odiava i odiaré sempre el meu pare. Fins i tot em canviaria la sang que corre per les venes per tal de no portar la que ell porta. La feina que fa, la de ser acusador en nom de la Santa Inquisició, encara em fa tenir-li més odi, potser perquè veig les injustícies que es dicten en nom de Déu i les mentides que es diuen en aquesta farsa que ells anomenen judici.

El meu pare també sent la mateixa animadversió cap a mi. El sentiment d'odi és recíproc, encara que de ben segur el meu és més justificat. De tota manera, tant em fa el que pensi de mi, perquè sent fill bastard com sóc, no porto els seus cognoms ni em sento vinculat a res del que ell representa.

La meva mare, dona inculta i pobra d'esperit, ja em va dir quina mena d'home era el que va engendrar el seu ventre. Ella, simple i poruga, va ac-

cedir a jeure amb ell a canvi del perdó que podia donar-li, atès que sent com era un representant de la Inquisició, tenia potestat per perdonar o condemnar qualsevol que fos sospitós d'heretgia o bruixeria. A la mare, algú la va acusar d'això, d'escampar supersticions, i el meu pare fou qui la va jutjar. Dona apocada i temerosa de Déu, no va tenir ni valor ni força per enfrontar-se a aquell malparit. Dono per fet que el meu pare va saber jugar les cartes que li donaven el poder i la força de la llei, perquè al cap i a la fi ell era el representant de l'autoritat, i ningú no gosava aixecar el dit o rectificar cap de les seves sentències. Del resultat d'aquell disbarat, o més ben dit, de la claudicació de la meva mare per no anar a parar a la foguera, vaig néixer jo.

Ahir vaig saber, amb una setmana de retard, que ell era mort.

Molts, gairebé tots els que el coneixien, ho deuen haver celebrat. En aquests temps tan traïdors, l'òbit d'un membre del tribunal de la Santa Inquisició és una bona notícia per a la majoria dels mortals, gent senzilla, de carrer, tan carregada d'odi i venjances gratuïtes, però incapaç d'enfrontar-se als que porten tonsura. Bé prou sé que només pronunciar el seu nom posava la pell de gallina a més d'un. A mi, i potser perquè fa més de cinc anys que no en sé res —ni ganes—, amb prou feines m'ha produït indiferència el seu finar. Fins i tot —em sembla— he deixat anar un lleu somriure quan he sabut notícia. I, tot i que no és de bon cristià alegrar-se del traspàs de ningú, reconec que en cap moment he sentit dolor, pena, ni cap sentiment que m'hagi entristit l'ànima. Com a molt, un cert regust em pot haver pinçat el cor, recordant els anys quan vaig ser el seu criat i escriptent, els mateixos en què vaig assistir a no pocs judicis, falsaris, sectaris, plens de mentides on suposadament ell imposava Llei Divina.

No crec que aquest odi envers qui fora el meu progenitor em condemni més del que ja hi estic, però mil cops repetiria els fets que tot seguit aclareixo si el resultat fos perjudicar-lo. Perquè és possible que jo vagi a l'infern i purgui allà els meus pecats, però també és cert que ell hi anirà de cap, a perpetuïtat, i mai n'ha de sortir, perquè les seves malifetes no tenen clemència ni perdó.

Des de la meua precària situació —i només per una vegada—, vaig posar en ridícul el meu pare, a consciència, i em sento orgullós d'aquells fets, que van passar just perquè a qui s'ajusticiava eren tres dones innocents, orfes de cultura i lletres, carn de canó davant de gent sense cap mena d'escrúpols com el meu progenitor.

Una, empresonada des de feia mesos a les cel·les d'Agramunt, jurava i perjurava que tot era degut a una enveja de veïnes, i afirmava que ella mai havia ofès a qui porta sotana, i que res tenia a veure la religió en un assumpte que es podia arreglar sense posar el nom de Déu al davant. Les altres dues, una de Tàrrega i l'altra dels afores de Puigverd, se les acusava de bruixeria, però semblava més un passar comptes entre gent miserable —que s'acusen entre ells sense cap ni peus— que no pas un assumpte d'heretgia. Però, per un motiu o bé per l'altre, totes tres estaven ara engarjolades a la presó de Lleida, esperant que el meu pare es presentés al judici per culpabilitzar-les i enviar-les a una mort segura.

Ell, depravat com era, esperava fornicar amb alguna d'aquelles desgraciades amb l'eterna promesa que sortirien ben parades del judici en el qual estaven immerses, perquè amb cruel engany jurava que aconseguirien la llibertat i evitarien la foguera si cedien als seus desitjos carnals. Jo, que coneixia les males arts de qui era el meu pare, em vaig entestar a fer justícia pel meu compte perquè veia, un cop més, com el poderós abusa del petit, i si a sobre es tracta d'una dona, encara és més sagnant l'escorxament a què és sotmesa.

Per una vegada, mentre el Segre seguia brollant humitat a les parets de la catedral, un jove adolescent va posar en evidència les males arts que practicaven alguns servidors de la Inquisició. Llàstima que aquest fet fos un acte aïllat, i no tingués el ressò esperat. Tot va continuar igual.

Les inculpades, incultes i espantades, negaven un i altre cop totes les infàmies que sobre els seus caps requeien, però la gent, la turba, sempre ha necessitat esquirols i caps de turc per tal que la justícia no es fixi on s'ha de fixar. I sempre el més dèbil és qui en surt malparat.

Elles eren dones.

Empresonades i sense cap mena de possibilitat de salvació, només es-

peraven l'arribada del meu pare a la ciutat per impartir llei i ordre —en nom de la Santa Inquisició— i ser condemnades a la foguera. Ell, home llest i ple de lascívia, sabia com treure profit de la seva condició de representant de l'Església. No poques vegades, si les empresonades eren fèmínes, cedien davant les pretensions sexuals de qui havia de jutjar-les. Ningú vol morir de manera tan estúpida, i més d'una claudicava i fornicava amb el meu pare a canvi de la promesa de llibertat. Moltes, un cop penetrades i humiliades, veien com el jurament del qui era el seu acusador i fiscal —perquè ambdues potestats reunia sota la seva capa— s'evaporava per a sempre més.

Algunes —i la meva mare fou un exemple— ho varen poder explicar, però eren poques les que quedaven lliures i eximides del foc purificador. La majoria sucumbien a una injusta sentència.

Jo, que estava sota protecció del meu pare —perquè qui em va engendrar havia mort i ell, a desgana, m'havia acollit—, anava sempre allà on el destinaven per impartir lleis als qui havien sortit del ramat, pel sol fet de no combregar amb el que imposava l'Església, acusats amb mil mentides i calúmnies impossibles, moltes vegades fruit d'enveges i rancors provincians.

Caldria saber si tot el que dictava el clero era just i honest, o només servia per omplir les seves butxaques i les panxes dels seus dignataris.

Fou per la mort del seu secretari, un home tan desagradable com el meu pare, que vaig començar a ajudar en assumptes de papers referents a la seva tasca. Mica a mica, i a base de llegir no pocs documents, em vaig ficar de ple en el coneixement de temes inquisidors, i no poques vegades redactava i passava a net els apunts del meu pare, els mateixos que a l'endemà havia de llegir en alta veu davant el tribunal per condemnar a qui era acusat d'heretgia, bruixeria o qualsevol pecat que mereixés el foc purificador o el garrot vil.

Passat un any del meu primer escrit, ell ja s'havia acostumat a que fos jo qui omplís tots i cada un dels papers, que ell només signava per així —i arribat el dia del judici— llegir-lo d'una tirada sabedor que tot estava dat i beneït sota mà. Em consta que més d'un cop, i mentre jo em cremava la vista a la llum d'una espelma per omplir sentències i condemnes, ell jeia amb la víctima, que per res sospitava que mentre s'obria de cames,

jo, per ordre paterna, decidia el seu destí.

A l'endemà de passar la nit abusant amb enganys de la condemnada, arribava ell, satisfet sexualment però malcarat de dalt a baix, agafava els papers que jo havia escrit la nit anterior i —sense mirar-los— els plegava i marxava cap al tribunal, on els llegia en veu alta i de pressa, posant la seva signatura amb el segell de l'Església per donar per liquidat l'assumpte, sense marge ni esmena per qui era el damnificat, que res podia fer per defensar-se ni reclamar res. Si el reu era home i a sobre sense gaires diners, poques esperances tenia, ja que sense ofrena atractiva per oferir a un ser tan menyspreable i *putero* com el meu pare —que semblava viure només per aprofitar-se de qui vestia faldilles—, tenia totes les cartes per acabar sota terra després de patir suplici.

Si la condemnada era una dona amb la que havia copulat però no n'havia quedat satisfet, tampoc podia esperar salvació terrenal. A crits imposava silenci a la jutjada, i fins hi tot ordenava a l'agutzil fer callar la pobra infeliç, i qualsevol frase que ella digués recordant les promeses que li havia fet la nit anterior ell les tergiversava, dient que eren fruit del diable i que la pobra desgraciada parlava per boca del Maligne.

En aquells anys, la ignorància i el temor de Déu eren una barreja cruel.

Sé el que dic, perquè jo he estat testimoni de no poques escenes com aquestes, sempre amb una ràbia que em sortia de molt endins, i sempre amb ànim de restituir aquelles injustícies a les que jo, involuntàriament, era mig còmplice. Dins els murs de molts convents encara deuen ressonar els crits de més d'una de les víctimes, al veure's estafada i sentenciada.

Però el cas d'aquelles dones fou quelcom diferent.

Diferent perquè jo m'ho vaig agafar com un assumpte personal i perquè creia que, per una vegada, es podia escarmentar a un home que només veia les dones com a una simple criada o un ser inferior, sempre a la seva disposició, a qui es podia maltractar o enganyar i que no es mereixia cap mena de respecte ni consideració.

L'empresa, per arriscada, era treball difícil, ja que no era senzill ni fàcil enganyar a aquell ser depravat, però només per la satisfacció que em produïa pensar en el ridícul en que cauria el meu maleït pare ja em recompensava l'intent. I de ben cert que jo, fill bastard d'un inquisidor, li

vaig ocasionar amb la ploma i el paper una ferida greu i sagnant, més dolorosa que no pas la produïda per una daga o un punyal, perquè aquestes tenen cura, però les que s'infligeixen a dins del cor, potser perquè no es veuen físicament, deixen marca per a sempre.

I jo ho vaig aconseguir.

Aquell matí de finals d'octubre, i ja aposentats a destí, el fred començava a entrar-nos a la pell. Aviat vàrem descobrir que l'espessa humitat i la boira formen part del tarannà dels habitants de la Terra Alta, ja que el que per a nosaltres era un clima molest i desagratit, per a ells era el dia a dia i fins i tot els semblava sa.

Sense picar la porta de la meva habitació i, com si tingués pressa, el meu pare va entrar amb un grapat de papers sota el braç. Estava de mal humor perquè ell no suportava el fred, i a les fosques dependències eclesiàstiques on estàvem allotjats hi feia una temperatura desagradida. Em va tirar la paperassa sobre la tauleta on hi havia el quinqué, tot dient-me que les tres bruixes eren culpables, que ell tenia coses a fer i que jo havia de fer l'escrit inculpatori de les pobres desgraciades. De fet m'ho va dir de manera grollera, mirant-me amb aquells ulls, sempre ebris, acompanyat d'un to de veu ofensiu i malcarat.

Tres testimonis que vindrien a mitja tarda —uns pobres pagesos de Serós, comprats amb quatre monedes— signarien la declaració i jurarien tot el que jo escriviés. Havia de fer-ho com sempre. Condemnades per abjurar de Déu i per mantenir tractes amb el diable. La sentència ja la sabia: la foguera.

Sense esperar resposta va tancar la porta al mateix temps que em mirava i, amb gest despectiu em digué: «Tens tres dies». Jo ja sabia en què ocuparia aquelles jornades, i sobre tot a què dedicaria les seves nits. Tres dones, joves, espantades i amb por de ser ajusticiades, aviat es plegarien als desitjos del meu pare si amb això aconseguien alliberar-se del foc purificador. El tràgic és que mentre ell les fornicava jo decidia el seu ingrati destí, sense elles saber-ho, sense jo poder canviar-lo, sense que a ell semblés importar-li.

Contrariat pel poc temps del que disposava, em vaig llevar. Amb

prou feines havia clarejat, i una infinitat de gotes d'humitat semblaven omplir de perles la verdor d'aquella terra. Des de dintre l'habitació, i mirant a través del finestró, s'apreciava el garbuix de la gent amunt i avall, amb no poques fruites i verdures a punt de ser intercanviades al mercat on, a diari, forasters i veïnat en feien punt de trobada, tant per negocis com per fer-la petar. Mentre mirava bocabadat el tràfec d'aquella gent —i no sé ben bé per què— em vaig convèncer que era el moment per donar un cop de puny a tot aquell desgavell. La Terra Ferma semblava omplir el meu cervell amb un esperit nou, i em va semblar que no hi havia lloc millor per escarmentar al meu progenitor.

Pot semblar una bogeria, o una temeritat, però un *nosequè* em va atrapar el cos i em vaig sentir valent. Valent per intentar-ho, valent per fugir si tot plegat sortia ben a l'inrevés de com jo desitjava. Valent per fer justícia.

Ben aviat vaig descobrir que tenia una oportunitat d'or per venjar-me del tracte despòtic que el meu pare m'infligia, així com donar complida venjança a la meva pobra mare que fou víctima, una més, dels abusos d'aquell home sense escrúpols ni ànima. De rebot, si podia alliberar a aquelles infelices del destí que les hi tocava cap mal feia, i si aconseguia fer burla del meu pare, millor que millor, encara que això significués fugir del seu costat. Per sempre més. Això ja fa temps que jo ho desitjava, però em faltava esma per marxar sense rumb, sense saber a on dirigir-me. Però, de sobte, quelcom em va dir que ara era el moment.

Amb renovades ganes vaig començar a omplir papers i més papers, tots falsaris, sobre els suposats delictes d'aquelles dones, conscient com era que podia capgirar el seu destí i deixar en evidència el meu progenitor. A mitja tarda ja tenia prop de cinc fulls on, lluny de culpar a aquelles desgraciades, lloava les seves virtuts i demanava fossin redimides i elevades a santes. Res del que devia ser incriminatori es reflectia en els papers i, en canvi, no pocs elogis eren dirigits a qui es suposava devien ser condemnades per heretgia. Tot ben al contrari del que m'havia ordenat aquell sàtrapa. Tot a una carta.

De les afectades en multiplicava atributs, castedat i educació. Fins i

tot arribava a dir que eren un exemple a seguir. Ja sabia jo que el meu pare llegia d'una passada i gairebé sense parar tot el que jo li escrivia, i només s'adonaria del disbarat quan ja hagués finat el seu discurs, prèviament signat i segellat. Només em calia una mica de sort i unes ampolles d'aiguarent.

Els testimonis que van venir —tal i com ell m'havia dit— foren puntuals. Gent inculta que amb amenaces i una almoina deien a tot que sí, per incriminar a qui no havien vist mai en sa vida, vaig manipular les seves declaracions, i on afirmaven que les encausades eren bruixes i pecadores hi vaig posar que eren dones amb alta estima, bones esposes així com mares exemplars. Del diable, ni parlar-ne. De la foguera, menys encara. Ben a l'inrevés: segons aquell escrit, el meu pare —que era qui el llegiria durant el seu al·legat— sol·licitava recompensa monetària per aquelles dones, ofeses en la seva moral i reputació, i innocents de totes les calumnies imputades.

Els pagerols, que ni sabien llegir ni escriure, no van posar cap entrebanc a firmar tot el que jo havia redactat, dons no van entendre ni una paraula de les que allà es reflectien. L'aportació dels testimonis semblava anar a favor de la innocència de les inculpades, lluny de ser un agreujament per condemnar-les.

Tots tres dies els vaig dedicar a condensar, fer i desfer aquelles pàgines que serien argumentades pel meu pare. Bé sabia jo que ell llegia de pressa i sense reparar en el que deia. Confiava que el públic assistent i el mateix tribunal veurien la burla que s'estava produint. Només necessitava la sort que el meu pare arribés amb olor a taverna, perquè no poques vegades es passava hores enmig de gots de vi i aiguarent, i sota el baf de licor encara abreviava més del normal els seus al·legats, amén de no saber ni el què llegia. El repte no era pas petit, atès que fiscal i tribunal anaven agafats de la mà, i el resultat pel condemnat era sempre el mateix. Però confiava en tenir la sort de cara... i el vent d'esquena.

No vaig reposar ni de dia ni de nit, entestat com estava en fer justícia i desemascarar a qui actuant de fiscal era un pocavergonya sense cap mena de credibilitat, i que si algú mereixia l'infern i el foc purificador, ell era el guanyador de tan indesitjable guardó.

Però calia seny i pols.

Aconseguir que signés i segellés l'escrit que jo li presentaria el dia del judici, sense ell repassar-lo, era fàcil perquè mai ho feia, però no deixava de ser un risc. Que el llegís tot seguit, sense adonar-se del que deia, era un pèl més complicat, però jo suposava que tres dies bevent i copulant el cansarien en excés, i ple d'alcohol ho diria de pressa i corrent, sense parar, per acabar aviat i anar al llit a jeure les seves misèries. Jo, espantat, l'última nit no vaig poder dormir.

El dia en qüestió, ja vaig notar de bon matí que el seu cap estava espès. Tota la nit regada amb aguardent i amb excessos li van deixar una caparrassa gruixuda, i no estava per gaires floritures. L'alè el delatava, arrossegant una borratxera prou notòria. Semblava ben bé que l'alcohol formava part de la seva estampa.

Ja davant del tribunal, dues de les acusades presentaven evidències d'haver estat maltractades, ja que la sang de les seves robes i el seu aspecte mostraven el turment sotmès i les tortures infligides. L'altra, tot i estar espantada, semblava tenir esperances de sortir-ne ben parada. Costava poc endevinar quina havia acceptat passar pel llit del meu pare.

Poques paraules va gastar el defensor de les dones en llur tasca. L'advocat, un pobre capellà vingut de Maials, amb prou feines sabia com sortir-se'n, perquè també ell era conscient que tot estava amanyagat per endavant i res del que digués seria considerat pel Tribunal. Només es va atrevir a sol·licitar clemència i perdó, sabent que tot era inútil i que res sortiria efecte ja que el fiscal, el meu pare, tenia totes les de guanyar amb el vist i plau dels sis membres eclesiàstics, que també semblaven tenir pressa per marxar d'aquell humit lloc on es celebrava el judici. Tot estava dat i beneït, i poc importava si aquelles dones eren innocents o culpables.

Jo, amb els nervis a flor de pell. Ell, amb ganes d'acabar el que encara no havia començat. Una sensació de fred, barrejada amb tremolors per tot el cos, em va recórrer la pell. Em vaig adonar que no era pel clima. Era el pànic per tot el que anava a passar.

Tan punt li va tocar exposar les acusacions em va demanar els papers, i sense ni tan sols repassar-los, començà a llegir-los sense parar, amb un

to de veu confós, sense marcar pauses ni temperar espais. Semblava que ell també volia acabar aviat aquell circ i quan més aviat recités les al·legacions més aviat podria anar a descansar. La veu, tèrbola, junt amb la sensació de estar espès, encara l'obligaven a accelerar el seu discurs, notant-se-li la pressa per marxar.

Més d'un s'adonà que l'alcohol era el responsable d'aquell lamentable estat que lluia.

No havia passat de la primera pàgina quan el públic assistent va notar que quelcom estrany passava. En comptes d'acusar-les d'heretgia presentava les inculpades com a damiselles pures i de bondat infinita. Lluny de declarar-les aliades amb el Maligne, de boca del meu pare sortien frases on se les titllava de devotes i fidels als sants sagraments. A la segona pàgina, i sense ell adonar-se'n —ja que ho anava recitant sense reparar en el que deia—, el propi tribunal va començar a mirar-se les cares entre ells.

Quelcom gruixut feia que el guió escrit no s'ajustés al que esperaven.

Cap el final del quart foli, i mentre llegia que «aquelles dones eren netes d'ànima i de noble esperit», el tribunal va fer parar la dissertació del meu pare. Fou llavors quan, sorprès, va rellegir tres o quatre línies de tot el que acabava de dir, sense pensar el que de la seva boca sortia, adonant-se del disbarat que acabava de fer. De sobte, va parar. En aquell moment, el públic present era un garbuix de rumors i comentaris on s'aplaudia la cànvida innocència de les víctimes, i al mateix temps s'escandalitzava i censurava les males arts de l'inquisidor per aconseguir els favors de les condemnades.

El meu pare no va trigar gaire, malgrat la ressaca que duia, a descobrir l'engany. Em va buscar amb la mirada i vaig poder percebre, mentre jo m'obria pas entre la gent, que els seus ulls es clavaven dins els meus de forma sagnant, com jurant que em perseguiria com mai ho havia fet amb ningú. De poder, segur que m'hagués ofegat al Segre sense contemplacions.

Em van faltar cames per sortir corrent i marxar de Lleida, per no tornar-hi mai més.

Sé, perquè les notícies van arribar a les meves orelles, que les dones foren absoltes, que el tribunal així ho va decretar en veure que hi havia massa evidències d'aquells fets, i que era millor oblidar-se dels inci-

dents i posar-hi terra i silenci al damunt. L'Església, sabedora del ridícul d'aquell acte de fe, va intentar callar veus i fer que els protagonistes quedessin en l'oblit. Millor deixar passar el temps i no remoure un sucés tan poc gratificant. Del meu pare, em consta que caigué en desgràcia i va servir de cap de turc, perquè abans de sortir l'Església mal parada van preferir abjurar d'ell i desterrar-lo a un convent de mala mort a terres de Castella.

Fins a la fi dels seus dies.

Millor arraconar a tan singular personatge i deixar que purgués els seus pecats lluny de mirades i comentaris. I si a sobre eren notoris els seus excessos amb l'aiguardent, millor fer desaparèixer un subjecte que ja no era útil i acumulava vicis i disbauxa.

Ha passat temps de tot aquell despropòsit. Mai més en vaig saber res del meu progenitor. Dono per suposat que degué donar ordre que m'em-paitessin, però ja em vaig encarregar jo que no m'arreglegués. I si abans he dit que no he sentit tristor en saber de la seva mort, que ningú em jutgi per aquestes paraules, perquè caldria estar en la meva pell per saber del patiment i tot el que vaig sofrir, sent còmplice involuntari del trist destí de molts condemnats, només per pensar diferent, només per no estar dins el remat.

De la vergonya passada pel Tribunal, encara avui en dia i per terres del Segrià hi ha llocs que ho recorden i riuen de la burla ocasionada. Res s'esborra del tot, i moltes vegades la història s'escriu en palimpsest, on un fet tapa a l'altre, però mai s'ha d'oblidar el dret a ser diferent, i més en assumptes d'esperit i creences, tan difícils de catalogar, tan difícils de legislar. Però el cert és que encara hi ha gent que riu, i més en saber qui fou el responsable d'aquell sucés.

Jo, que encara gaudeixo recordant aquell excés de joventut, m'enorgulleixo d'haver alliberat a tres innocents, que pel fet de ser dones havi-en de pagar pitjor peatge davant tal disbarat. Tot i que no eren aquests anys els millors per predicar, la veritat és que vaig aconseguir impartir justícia, justícia paral·lela, però justícia al cap i a la fi.

I ho tornaria a fer.

ASUNCIÓN CESENA CAPARRÓS

Més satisfet estic d'haver escarmentat al meu pare, perquè mai he cregut que pel fet de portar pantalons ningú ha de tenir privilegis sobre qui, sense portar-ne, també es sap vestir —si cal— amb més nervi que qui habitualment els porta.

(Serveixi aquest relat per escarment d'uns pocs, i d'avís per a possibles imitadors).

